

Elérni a könnyedséghez

BESZÉLGETÉS POLGÁR CSABÁVAL

2007-ben, az első zenés színész osztályban végzett a Színház- és Filmművészeti Egyetemen, majd osztálytársaival megalapította a HOPPart Társulatot. Köztük rendezőként is kipróbálta magát, és mire az Örkény Színház szerződtette, már tudta, szívesen folytatná a közös munkát közvetlen alkotótársaival, Gáspár Ildikó dramaturggal, Matkó Tamás zeneszerzővel és párjával, Izsák Lili díszlet- és jelmeztervezővel. Azóta külföldi meghívásoknak is eleget tesz rendezőként, anyaszínházában főszerepeket játszik, és az életben is új feladatot vállalt: az apaságot. Polgár Csabával csapataráról, hazai és külföldi tapasztalatairól, darabválasztásról, színészlétról, nehézségekről, véletlenekről és ellentmondásokról beszélgettünk.

– Október elején érkeztél vissza a németországi Karlsruhe-ból, ahol Hamletet rendeztél. Mi volt az első gondolatod, amikor felkértek, hogy vidd színre a darabot, amelynek itthon a címszerepét alakítod?

– Kapásból visszautasítottam az ajánlatot. Attól tartottam, hogy furcsa helyzetet eredményez, ha igent mondok. Aztán beszélgettem a dologról Izsák Lilivel és Gáspár Ildivel, és arra jutottunk, hogy ez egy nagyon izgalmas lehetőség. Elkezdett foglalkoztatni, mi-

ként lehet kilépni a szerepből, fel tudom-e fedezni újra a művet, és képes vagyok-e megépíteni a saját rendszeremet, ami ugyanolyan érvényessé teszi a Hamletet, mint Bagossy László rendezése. Tekintve, hogy a körülmények ezt maximálisan támogatták, végül elvállaltam a feladatot.

– Mennyire esett nehezedre nekilátni a munkának?

– Pár hét azzal telt, hogy igyekeztem megfelekedni arról, ami a fejembe rögzült. Az ismerős mondatok úgy működtek bennem, mint egy vasmacska, lehúztak, blokkoltak, nem hagytak szabadon ötletelni. Amíg nem indult be az agyam, mindig összehasonlításokba bocsátkoztam. Sokat számított, hogy a próbafolyamat egyharmadánál volt a nyári szünet. Az az egy hónap segített: oldotta a szorongást, és rálátást adott arra, hogy állunk, még mi a teendő.

– A müncheni Julius Caesar és A nap gyermekei után a Hamlet a harmadik külföldi rendezésed. Korábban úgy fogalmaztál, a kinti munka elsősorban az új találkozásokról szól...

– Rengeteg ismeretlent tartogat az ember számára, hiszen amikor elkezdsz dolgozni, még nem tudja, milyen a színészek habitusa, idegrendszere, vállalkozó kedve. De Münchenben és Karlsruhe-ban is úgy tűnt, elég ru-

galmasak, hozzászórtak ahhoz, hogy kvázi castinghelyzetben ülnek le kávézni valakivel. Egy randevú alatt nem lehet pontosan megállapítani, ki kicsoda, és milyen passzban van. Sose lehetek biztos abban, hogy emberemre találok. De Karlsruheban sokat egyezkedtem az intendánssal, egyvalakiért kifejezetten harcoltam.

– *Kiért?*

– Gertrudért, azaz Annette Büschelbergerért, aki egy nagyon érdekes, törékeny színésznő. A kezdetektől őt képzeltem a szerepre, egyrészt mert erős nőiség árad belőle, másrészt szerettem volna, ha Hamlet, Gertrud és Claudius három különböző generációt képvisel, de még hihető, hogy a dán királynét és a trónbitorló királyt nem érdekkapcsolat, hanem valódi szerelem fűzi egymáshoz. Münchenben az is előfordult, hogy mellélőttem egy szereplővel, hiába volt eleinte rendkívül megnyerő az illető. A választás mindig lutri. De ahogy Ascher Tamás mondja, az új kollégák mindig hasonlítanak a régiekre, mert a színész mindenhol ugyanaz az állatfajta, tehát bizonyos személyiségjegyek árulkodnak rólunk. Elég vicces beazonosítani egy-egy figurát. Nyilván az én alkatom is jelent másoknak valamit...

– *A hozzáállásod sem bizonyult idegennek külföldön?*

– De! Kifejezetten meglepte a németeket. Nem nagyon értik, miért nem egy nagyszabású, határozott koncepcióval érkezem, miért nem jelzem, hogy pontosan mire számíthatnak, mi fog történni, hol az eleje meg a vége. Attól, hogy a szöveg folyamatosan változik, meg is ijednek. Szokatlannak találják, hogy nem kapnak a kezükbe egy egzakt szövegkönyvet, hogy nem látnak egy részletező díszletmakettet, amin az egész előadást modellezem nekik gyufaszálakkal. De ha jó a munka, két hét alatt meg lehet nyerni a bizalmukat. Ha már látják, hogy nem a sötétben fogunk tapogatózni, hanem kifejezetten arról van szó, hogy érdekel, színésziileg milyen viszonyt tudnak kialakítani egy-egy karakterrel és a játék közben egymással, akkor az ellenérzésük megszűnik. Viszonylag könnyen elfogadják, hogy közös válaszokat keresek a felvetődő kérdésekre, hogy partnernek tekintem őket. Ez nem azt jelenti, hogy rájuk bízom az előadás sorsát, de fontosnak tartom, hogy a társulat is érdekeltté váljon a munkában. Nekem is akkor kezd el működni a fantáziám, ha látom, hogy jönnek velem.

– *Az ismerkedési folyamat elején mennyire izgulsz?*

– Hát... Nagyon. De szerencsére mindenhová viszem a csapatom, Izsák Lilit, Gáspár Ildikót, Matkó Tamást. Ők ugyanolyan aktívan részt vesznek egy-egy előadás létrehozásában, mint én. Az, hogy nemcsak az előkészületek során, hanem a próbákon is jelen vannak, sok tehertől és feszültségtől mentesít.

– *Hogy találatok egymásra?*

– Lili építésztként végzett, a Színművészetin doktorált, akkoriban kezdett színházban tervezni, amikor én az egyetemre jártam, így a mi osztályunkkal is dolgozott együtt. Mindig képes rácsodálkozni és egészséges távolságból tekinteni a történetre, amivel foglalkozunk. Tamással osztálytársak voltunk Debrecenben az Ady gimnáziumban, ő aztán zeneakadémista lett, és amikor lediplomázott, elkezdett a HOPPartnak, majd az Örkenyben komponálni. Szerintem egészen egyedül zenei matematika van az ő fejében... Ildi pedig akkor már az Örkenyben dolgozott mint dramaturg, amikor 2008-

ban a HOPPart Kleist-bemutatója, a *Hermann csatája* összehozott minket. Mi újonnan alakult, fiatal társulatként minden alkalmat megragadtunk arra, hogy véleményt cseréljünk azokkal, akik kíváncsiak ránk. Ildi talán Lili hívta, hogy nézzen meg egy próbát. Csak arra emlékszem, hogy nagyon jó volt a közös agyalás... A következő előadást, a *Korijolánuszt* már együtt kezdtük. Mindannyiuk ízlésében maximálisan bízom, és nagyon szeretem, hogy nem finomkodnak. Ha valami értelmetlen és nem működik, akkor azt a szemembe mondják, mindig a legjobbkor tudnak megkérdőjelezni. Szerencse, mert a kétely a legfontosabb.

– *Miért fontos a kétely?*

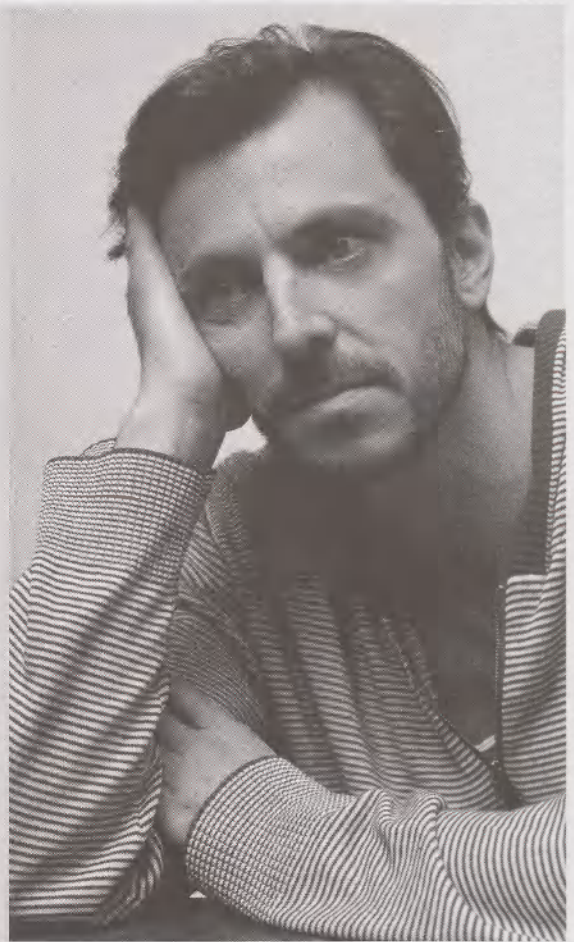
– Azért, mert a kétely nem hagy nyugodni minket, arra ösztökél, hogy tovább keressük, mi adhat formát a szándékainknak. Szóval továbblendít. Szerintem a kételkedés legalább akkora erő, mint a kíváncsiság.

– *Izsák Lili egy interjúban úgy nyilatkozott, az izgatja, hogy a színházban miként lehet megjeleníteni a mai világképet. A rendezéseidből az derül ki, téged is ez foglalkoztat a leginkább. A HOPPartnak rendezett Hermann csatája, a Korijolánusz, a Válasszunk párt!, az Örkenyben megvalósuló Merlin, a Panorámának készített Rohonc, a müncheni Volkstheaterben színre vitt Julius Caesar mind társadalmi kérdésekkel, politikával átitatott helyzetekkel, a manipuláció, az egyéni, illetve a kollektív felelősség témájával foglalkoznak, és olyan jövőt vázolnak, ami nem sok jóval kecsegtet. Talán még a koncertszínházi Kottavető is illeszkedik a sorba, ami egy független színházi önironikus helyzetjelentés akart lenni.*

– Soha nem az a célom, hogy pillanatképeket rögzítsek, de a darabválasztás során nem tudok elvonatkoztatni attól, ami körülvesz. Ezért az előadásaimban gyakran van politikai áthallás. Nekem mindig az a vágyam, hogy minél több oldalát világítsam meg egy problematikának, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy nincs fekete meg fehér, nincsenek áldozatok és bűnösök, mert az élet a libikóka elve szerint hozza magával a változást: hol felülkerekedünk, hol elcsúszunk. A *Korijolánusz* idején kezdődtek a zárolások, elindult a függetlenek kivéreztetése, és a HOPParttal a bőrünkön éreztük, mit jelent a gazdasági válság, a hatalmi játszma. Nagyon határozottan akartunk erről beszélni, ezért azt hiszem, a *Korijolánusz* lett a legpolitikusabb előadásunk. De akárcsak a *Merlinben* vagy a *Julius Caesarban*, ebben a darabban is az érdekelt, hogy az ember miként tud családban, kisközösségben létezni, fel tud-e nőni az emberségéhez, önazonos marad-e ellentmondások között, észreveszi-e, ha kompromisszumot köt, és hogy a különböző generációk engedik-e az utánuk következőt érvényesülni, hatalomra kerülni. A karlsruhei igazató a *Korijolánusz* után arra számított, hogy egy politikával átitatott előadás születik majd a *Hamletből*. Biztos azt gondolta, hogy nekem ez a profilom, de hamar tisztáztuk, hogy nem szeretnék egy büfében szomorúan ücsörgő kelet-európai lenni azért, mert ez az elvárás velem szemben. Csak azon igyekszem, hogy aktuálisan szóljon hozzánk egy-egy mű. Politikusabb darab esetében sem törekedtem volna arra, hogy jól odamondják a németeknek – pláne nem a *Hamlettel* –, az ugyanolyan gesztus lenne, mint amikor mi kimegyünk, és megállapítják, hogy nálunk diktatúra van. Ilyenkor az

Dusa Gábor felvételei

ember azt mondja, álljunk meg egy szóra, ez nem így van, nem ilyen egyszerű. A rendezéseim során az is állandóan ott motoszkál a fejemben, hogy én miként cselekednék, ha bátrabb lennék, és rettentően élvezem, hogy erre egy védett helyen kaphatok választ – mert akárki akármit mond, a színpad egy védett hely és számomra felszabadító hely.

– Egy ízben azt nyilatkoztad, unod, ha ránézel a színházak repertoárjára, és azt látod, hatvanadjára megy ugyanaz a darab, ezért szívesen veszel elő olyasmit, ami ritkán kerül műsorra...

– ...hátha felizgatja a nézőket. Elképesztő gazdag a drámairodalom, mégis ugyanazok a körök futnak. Kifejezetten fontosnak tartom, hogy olyan műveknek is legyen tere, amelyek valamiért feledésbe merültek, viszont éles humorral láttatnak bennünket, életségűek. Például Ödön von Horváth soha nem játszott *Délszaki éj* című drámájának, amelyből a *Válasszunk párt!* készült [a berlini Neuköllner Oper által szervezett Move Op! fesztiválra – A szerk]. Megtörtént eset az alapja, egy 1931-es tömegverekedés a szociáldemokrata és a náci párt között. Ha csak annyit mondok, hogy a konfliktus egy vendéglőben bontakozik ki, amelyet a tulajdonos Josef üzleti érdekből mindkét félnek kiad ugyanarra az estére, már ismerősnek hangzik az alaphelyzet. Eltelt hetven év, mégis biztosak lehetünk abban, hogy két percen belül találunk olyan szituációt a környezetünkben, amelyben masszívan egymásnak feszül két fél, és mint a kutyák ugatnak egymásra politikai eszméket csaholva. Mindenki ragaszkodik a saját mantráihoz, sőt, gyakran az ideológiák

„Elképesztő gazdag a drámairodalom, mégis ugyanazok a körök futnak.”

döntenek a viszonyainkról, ezért a differenciáltabb gondolkodásnak a közbeszédben kevés hely jut. Szerintem erre hívta fel a figyelmet a *Korijolánusz* is, ami szintén egy ritkán játszott Shakespeare-mű. Igaz, múlt évben Nyíregyházán készült belőle egy feldolgozás. De például *A nap gyermekei* című darabot csak Münchenben tudtam megcsinálni, valószínűleg azért, mert Németországban nagyon szeretik Gorkijt.

– Máté Gábor nemrég épp arról beszélt, hogy Gorkij biztos rizikó, ezért játsszák keveset.

– Bár nem vagyok szakértő, de szerintem tévedésben vagyunk vele kapcsolatban. Nálunk Csehov „az orosz író”. Gorkij valahogy elriasztja az alkotókat, pedig erőteljesen és kíméletlenülül pontosan írja le az embereket. Olyan, mint egy Tarantinóval kevert Csehov. Nekem ez nagyon tetszik, nem ijeszt meg.

– *Tankred Dorst Merlinjének kilencórányi szövege sem ijesztett meg, amikor második rendezésedre készültél az Örkény Színházban, és egy lakókocsiban képzelted el a Kerekasztal lovagjainak történetét.*

– Csak azért nem, mert Gáspár Ildikóval és Bánki Gergellyel tudtunk egy szerintünk érvényes, háromórás változatot csinálni ebből a monstrumból. Tankred Dorstot felhívtuk telefonon, ő is rábólintott arra, hogy belenyúlunk a szövegbe, és mint független színházi közegben szocializálódott ember, egyértelmű volt számomra, hogy szabadon kezelhetem az anyagot. Meg persze rettenetesen érdekelt a téma, hogy a tiszta eszméknek is leáldoz, mert elrohadnak az emberben, hogy valahol elrontjuk, mert annyi a buktató.

– Egyszer úgy nyilatkoztál, nem érzed kudarcnak, hogy a Merlin megosztotta a közönséget, „nincs ezzel baj”...

– Igen, mert tudom, hogy nem kaptunk el valamit, hogy hatalmas fába vágtuk a fejszénket. Többféle minőség létezik, de ha valami jó, az jó, és azt a közönség visszajelzi. Sok mindenre lehet fogni, ha egy előadás hatástalan, de nézőkre nem nagyon. Persze eleinte úgy éreztem, hogy mindent elrontottam, viszont ez nem tett rám komolyabb súlyokat. Mindenki, aki színházzal foglalkozik, telt házat akar látni, de nem lehet úgy dolgozni, hogy azt latolgotod, erre majd bejönnek-e.

– Azt feltételezném, hogy egy kezdő rendezőt, aki egyben pályakezdő színész, azért eléggé megszorogat az ilyesmi...

– Kétségtelen, hogy megtorpantam egy pillanatra, mert mondjuk ki, a Merlin egyáltalán nem volt sikeres. Elbizonytalanodtam, kell-e folytatni a próbálkozást, aztán megint jött egy lehetőség... Én meg nem tudok kibújni a bőrből: egyszerűen érdekel a rendezés. Ráadásul nem vagyok rákényszerítve arra, hogy évi három produkciót hozzak tető alá, és nem kell arra törekednem, hogy olyat csináljak, amire biztos, hogy esténként háromszázan beülnek. Ez az irigylésre méltó szabadság önmagában motiváló – azt remélem, hogy nem párosul pökhendiséggel. A Merlin kapcsán egyébként azt is megtapasztaltam, mennyire relatív a siker, ugyanis a karlsruhei felkérést is ennek a darabnak köszönhetem. Az előadás annak idején meghívást kapott a városba, a 8. Festival Premièrre, amely pályájuk elején álló európai színházrendezők munkájának bemutatására vállalkozik. A Merlin itthon tizenötzör ment, kint meg ünnepelték, hosszan kvaterkáltunk róla a németekkel. A legviccesebb mégis az, hogy valamelyik éjszaka az idei POSZT-on megszólított egy fiú, és közölte, hogy neki a Merlin volt élete legnagyobb színházi élménye, aztán eltűnt. Bár lehet, hogy csak hajnali látomás volt...

– Hogy érint, hogy sokféle bírálat éri a munkád rendezőként, színészként?

– Ezt nehéz megszokni, legalábbis nekem nehezen ment, mert szorongós vagyok. Régebben volt, hogy rosszul esett egy-egy kritika, főleg ha általánosságokról szólt. Azzal, hogy „nem igaz, amit csinálsz”, „itt ott rossz”, „nem érted”, vagy azzal, hogy „nagyon jó”, „remek”, nem igazán tudok mit kezdeni. Szerintem megéri beszélgetni. Nem azt mondom, hogy esszéket kell írunk egymásról, de sokszor szó nélkül megyünk el a másik mellett... Azoknak a véleményét, akik képesek egy előadást a maga rendszerén belül vizsgálni, és árnyaltan tudják kifejezni, min lehetne változtatni, nagyon becsülöm. Lehet velük vitatkozni, mert az ő céljuk is mindig az, hogy érvényes, izgalmas dolog szülessen. Ilyen ember Ascher Tamás, Novák Eszter, Zsótér Sándor, Mácsai Pál, Bánki Gergő vagy Tóth Orsi, akivel a gimnázium óta jóban vagyunk. De annak ellenére, hogy nem érdekelnek és nem is jutnak el hozzám a külföldi kritikák, a legtöbbit a kinti munkákból tanultam. Noha nem érnek külső behatások, hiszen a német közönséggel is keveset találkozom, nagyon jól le tudom szűrni egy-egy munka végén a tanulságokat.

– Azt miből érzékeli az ember, hogy fejlődik? Mikor

mondod azt, hogy „most tanultam, és tudom is, hogy mit”?

– Talán ezt sose tudjuk pontosan szavakba önteni, de ha szembejön egy helyzet, felismerjük, hogy másként reagálunk, mint korábban. Ez egy ösztönös dolog... A hiányosságaimról egyszerűbb számot adni. Tisztában vagyok vele, hogy ritmusról, tempóról sok tanulnivalóm van, nem szabad foggal-körömmel ragaszkodnom ötletekhez, bíznom kell abban, hogy jön új a helyükbe, ami értékesebb, gyakorolnom kell az elengedést. Elérni a könnyedséghez, rendezőként és színészként is ez a legnehezebb, görcs nélkül törekedni a maximumra.

– Neked miért nehéz ez?

– Rendezés közben nemcsak a saját teljesítményemért, hanem az egészért aggódom. Össze fog-e állni az előadás, bele tudja-e tenni mindenki a részét? Nekem fontos, hogy azt lássam, a színészek értik és szeretik a darabot, céllal vannak benne jelen, aktívak, nem egy terv lebonyolítása zajlik. Színészként dolgozik bennem valami megfelelési kényszer, az „úristen, csak szeressenek”. Elég természetesen, önazonosan szólalok-e meg? Maradt-e még bennem kíváncsiság? Tudom-e még tovább fejtegetni a karaktert? Az ember bonyolult lény, aki minden pillanatban változik – ezt egyáltalán meg lehet-e mutatni. Ezek a kérdések szüntelenül felmerülnek.

– Korábban említetted, hogy szorongós vagy. Azt hihetnénk, hogy ez idővel változik.

– Valószínűleg minden munkával változik, csak nagyon lassan. Éppen annyira, hogy öregkoromra is maradjon némi szorongás.

– A dráma tagozat és az egyetem óta mennyit vetkőztél le belőle?

– Keveset. Minden próbafolyamat során van két hét totális aggodalom, amire nincs megoldás, mert nem kiszámítható ciklusokban jön. De furcsamód szeretem azt az időszakot, amíg nincs szilárd talaj a lábam alatt. Sőt, az a típus vagyok, aki jobban élvezi a próbákat, mint a premiért vagy az előadásokat.

– A külföldi tapasztalataid magabiztosabbá tettek?

– Igen, mindenképpen! Lehet, hogy azért, mert Németországban mindig úgy érzem, messziről jött ember azt mond, amit akar. Valószínűleg az is számít, hogy külföldön olyan körülményeket biztosítanak a munkánkhoz, amelyekről itthon nem álmodhatunk. Nemcsak az anyagi háttérre gondolok, hanem például arra is, hogy Vígszínház méretű nagyszínpadon dolgozhatunk. Nagyszerű ezt kipróbálni, de ugyanolyan kedvvel és szeretettel viseltetem, amikor húsz ember fér be egy helyre.

– Benned felmerült az, hogy elköltözz itthonról?

– Gyakran eszembe jut, de nem szakmai okokból, mivel én elkényeztetett helyzetben vagyok, és nem azért, mert máshol vágyom élni, hiszen kifejezetten szeretem Budapestet, hanem a kislányom miatt, akire talán biztosabb jövő várna máshol.

– Emma érkezése mennyire változtatott meg?

– Nagyon. Akkor tudtuk meg, hogy Lili terhes, amikor a Peer Gyntöt kezdtük, és már a próbákon észrevettem, hogy sok szorongás kiment belőlem azért, mert kiderült, hogy fontosabb dolgok is vannak a színháznál. Addig mindent elvállaltam, szinte szünet nélkül dolgoztam. Emma születésével eltolódtak a súly-

pontok, változott a szakmai hozzáállásom: a lényegre koncentrálok, fókuszáltabb vagyok, a saját hisztijeimet valamivel könnyebben le tudom vetkőzni...

– *Egyszer kifejtetted: a Peer Gynt felért egy jó terápiával, nehéz is volt elengedni...*

– Annyira gazdag az anyag, annyi lehetőséget tartogat a szerep, hogy úgy éreztem, a felét se végeztem el a feladatnak. Hiányt hagyott maga után. De nyilván nem lehetett volna másként megválni tőle.

– *Mekkora a jelentősége annak, ha személyes közöd is van egy darabhoz?*

– A személyességet nem lehet megkerülni, enélkül semmi értelme az egésznek. De ugyanolyan fontos, hogy megtaláljuk azt a pályát, amit érzelmileg, idegileg bejárunk egy előadás alatt. Ez technikai kérdés is. Sokan szitokszónak tartják a technikát, de én azt gondolom, a színészet ugyanolyan szakma, mint az asztalos. Minden szakmának vannak alapjai, amiket egyszerűen meg kell tanulni. Például levegőt venni. A beszédre nekem most is oda kell figyelniem, a fizikai erőnlétemre szintén ügyelhetnék.

Egyébként azt figyeltem meg, hogy a németek jobban karbantartják magukat, mint mi.

– *Ennek mi lehet az oka?*

– Szerintem több idejük jut rá. Náluk rendszerezettebben zajlik a színházi melő, szombaton és vasárnap elképzelhetetlen, hogy próbáljanak, a bemutató napján egyenesen istenkísértés, csak intendánsi engedéllyel szabad.

Technikásabbak is. Németországban sokféle színházi iskola van. Egy jó szimatú színész nemcsak azt állapítja meg egyből, hogy az illető melyik tájegységről érkezett, hanem azt is, hogy melyik iskolából. Nekem – mivel nem ismerem annyira a kinti rendszert – sokkal nehezebb felismerni, ha valaki pusztán „technikázik”. Imponáló a magabiztosságuk. Látod, hogy minden a helyén: tiszta a szöveg, a ritmus, laza, leengedett váll, civil hang, valami mégsem stimmel, nincs mögötte az ember. Mivel felvértezték őket az egyetemen különböző eszközökkel, nagyon magabiztosak.

– *Ez rólatok is elmondható volt, amikor végeztetek...*

– Inkább azt mondanám, hogy mi a HOPParttal az induláskor nagyon elszántak voltunk.

– *Tizenhárman indultatok, később a csapat átalakult, az osztályodból hárman vitték tovább a HOPPartot – Herczeg Tamás, Kiss Diána Magdolna és Szilágyi Kata. Ennek kapcsán azt mondtad, „az eszmevesztés, amit megéltetek, törvényszerű”.*

– Utópisztikus dolog volt hinni, hogy együtt maradunk. Lehet, hogy történhetett volna másként, ha nagyobb az elszánás mindenkién, és ha az elején tisztázzuk, mi a cél, mik a szabályok. De akkoriban én se voltam okosabb. Jött az élet, föl kellett nőnünk, ez normális.

– *Hogy látod a HOPPart esélyeit a jövőben?*

– Esélyei? Nem tudom... A függetlenek fokozatos kivéreztetése lassan célt ér. Vagy megszoksz, vagy megszűnsz. Azt tudom, hogy a HOPPartban van négy ember, aki nagyon makacsul dolgozni akar. Most egy mesedarábra készülnek, aztán tavasszal együtt dolgozunk a budai színházban, és ha jól tudom, nyárra is terveznek

egy előadást. Ha tudom, viszem őket magammal.

– *Emlékszem, nagyon örültél, amikor hívtak az Örkény Színházba...*

– Az én életemben szinte minden a véletlenen múlt. Amióta az eszemet tudom, borzasztó szerencsés vagyok. Nagyon sajnáltam, amikor az Agyból egy évre kimentem Dániába, nem tudtam letenni itthon a különbözőzeti vizsgát, így új osztályba kerültem. Aztán eljutottam velük egy diákszínházi fesztiválra, ahol megismerkedtem olyan emberekkel, akik később meghatározóvá váltak számomra. Nem vettem fel elsősre az egyetemre, de bekerültem az Új Színház stúdiójába Derzsi János, Schneider Zoli, Nagy Mari, Vass Gyuri, Trill Zsolt mellé. Kizártnak tűnt, hogy én, a fahangú, zenés színész szakra fogok járni. Ki is voltam akadva, amikor bejutottam, nem érttem, hol vagyok, de a lehető legjobb helyre kerültem, kiváló tanárokhoz, remek osztályba. Abban az évben, amikor végeztünk, Bozsik Yvette hívott a *Playground*ba, a Katonába, Harangi Marcsival pedig Egerben próbáltuk a *West Side Story*t. Egyik nap felhívott Yvette, hogy hallja, nincs melóm, és szívesen dolgozna velem. Másnap az egri igazgató, Csizmadia Tibor közölte velem, hogy Gál Kristóf [színész, később főhadnagy, a Bács-Kiskun megyei Rendőrfőkapitányság egyik szóvivője – *A szerk.*] rendőrnek áll, felvenne a helyére. Kértem egy kis időt, és körülbelül egy óra múlva Novák Eszter telefonált,

„Imponáló a magabiztosságuk. Látod, hogy minden a helyén: tiszta a szöveg, a ritmus, laza, leengedett váll, civil hang, valami mégsem stimmel, nincs mögötte az ember. Mivel felvértezték őket az egyetemen különböző eszközökkel, nagyon magabiztosak.”

hogy Czukor Balázs elment az Örkényből. Három olyan lehetőséget ajánlottak, amire ma is rögtön rábólintanék! Mennyi volt ennek az esélye?

– *Most pedig A hét szamurájt rendezed az Örkényben. Mikó Csaba és Gáspár Ildikó szövegkönyve a klasszikus Kuroszava-filmből született. Az előadás ajánlója úgy fogalmaz, egy formai és gondolati kísérletre készültök, amely a mese és a dokumentumszínház eszközeivel keres kapcsolódási pontot mítosz és valóság között.*

– A történet szerint egy világvégi faluban megölnek egy nőt és egy gyermeket, nincs indíték, nincs nyom, ezért a parasztok elkezdnek félni. A szamurájnál leginkább az a kérdés foglalkoztat, hogy hogyan viselkedik az, akinél fegyver van. Legyen az kard, lőfegyver, pénz vagy hatalom.

– *Az Örkényben hogy érzed magad mint rendező?*

– Azt hiszem, egészséges a kapcsolatom a többiekkel, ezért nem okoz gondot, hogy rendezőként lépjek fel közöttük, ilyenkor talán nem vagyok annyira kollegiális, de ezt ők elfogadják. Vagy nem, de erről őket kéne megkérdezni. Konfrontálódni is tudok, ha muszáj. Sőt, engem néha zavar, amikor nagyon nagy egyetértés van. Az gyanús. Egyébként még nem láttam olyan színházat, ahol boldogan daloló színészek rohagnak angyalszárnyakkal a folyosón a próbaidőszak közepén.

– *Ne haragudj, de most a Kolibri Színházban, ahol az Emília és az angyal, akit Körmöczi Györgynek hívtak című darabot próbálják, éppen ez történik...*

– Akkor pontosítanom kell: állandóan kiderül, hogy a színházban bármi megtörténhet. Ez mindig le tud nyűgözni.

AZ INTERJÚT KÉSZÍTETTE: TÓTH BERTA